

Türkiye'nin 2010 Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınması Hakkında Sözleşme'ye Taraf Olmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Yayımlandı

3/4/2017 tarihli Resmî Gazete'de “1996 Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasından Kaynaklanan Zararın Tazmini ve Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşmeye İlişkin 2010 Protokolünün¹ Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair 6949 sayılı Kanun” yayımlanmıştır.

3/5/1996 tarihinde Londra'da kabul edilen 1996 tarihli Sözleşme, milletlerarası hukukta bugüne kadar yürürlük kazanmamıştır. Bu durum Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) bünyesinde değerlendirilmiş ve 1996 tarihli Sözleşme, 30/4/2010 tarihli Protokol ile değiştirilmiştir. Ancak söz konusu Protokol de bugün itibarıyla yürürlüğe girmemiştir. Sözleşme'nin bu Protokol ile değiştirilmiş hâlinin, “2010 Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasından Kaynaklanan Zararın Tazmini ve Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşme” olarak anılacağı Protokol'ün 18'inci maddesinde belirtilmiştir. 2010 tarihli Protokol'e bugün itibarıyla hiçbir Devlet Taraf olmamıştır.

6949 sayılı Kanun'un gerekçesi şu şekildedir²: ““1996, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasına İlişkin Zararlardan Sorumluluk ve Tazminata Dair Uluslararası Sözleşme”, petrol kirliliği zararlarından sorumluluk ve tazminat rejiminin önemli ve tamamlayıcı bir ayağını oluşturmasına ve kabulünden itibaren on yedi yıl geçmesine rağmen yürürlüğe girememiştir.

Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesini teminen, “1996 Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasına İlişkin Zararlardan Sorumluluk ve Tazminata Dair Uluslararası Sözleşme”nin 2010 tarihli Protokol'ü hazırlanmıştır.

Ülkemiz, deniz yoluyla petrol taşımalarının yanı sıra HNS taşımalarında da ithal eden ülke konumundadır. Bu sebeple, HNS hadiselerinden doğacak zararlarla her zaman karşı

¹ Protocol of 2010 to the International Convention on Liability and Compensation for Damage in Connection with the Carriage of Hazardous and Noxious Substances by Sea, 1996.

² Bkz. 1996 Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasından Kaynaklanan Zararın Tazmini ve Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşmeye İlişkin 2010 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/478) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları, TBMM, Yasama Dönemi: 26, Yasama Yılı: 1, Sıra Sayısı: 227.

karşıya bulunmaktadır. Bu yüzden Protokol ile getirilen rejime dâhil olmak, HNS zararlarının karşılanmasının yanı sıra uluslararası hukukla da uyumlu olunması açısından faydalıdır.

Ülkemiz sularını kullanan gemiler ve gemilerle taşınan tehlikeli ve zararlı maddeler göz önüne alındığında, bu taşımacılığın getirdiği kaza ve kirlilik risklerine karşı oluşturulan bir tazmin sistemi olan HNS 2010 Protokolü'ne taraf olunması büyük önem taşımaktadır.”

2010 tarihli Protokol'ün 46'ncı maddesi (Protokol m. 21) uyarınca, Sözleşme aşağıda sayılan şartların karşılanmasından 18 ay sonra yürürlüğe girecektir:

- Her biri 2 milyon GT'ye sahip 4 Devlet dâhil, en az 12 Devlet'in bu Protokol ile bağlı olma iradelerini ortaya koymaları ve;

- IMO Genel Sekreteri'nin, Sözleşme uyarınca Taraf Devletler'deki katkıda bulunmakla yükümlü kişilerin önceki takvim yılında genel hesaba katkıda bulunan en az 40 milyon ton yükü aldığı bilgisini alması.

Türkiye'nin 2010 tarihli Protokol'e Taraf olma süreci, 6949 sayılı Kanun'u yürütmekle yetkili olan Bakanlar Kurulu'nun Protokol'e katılmamız yolunda karar alması sonrasında başlayacaktır. Metnin Türkçe tercümesi Bakanlar Kurulu Kararı'nın ekinde yayımlanacaktır. 6949 sayılı Kanun'un Tasarısı'nın ekinde 2010 tarihli Protokol'ün tercümesine yer verilmiştir, tercüme için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss227.pdf>.